

**DOSSIER
CENTROS
EDUCATIVOS
POLA PAZ
2022-23**

**Save the
Children**

No presente curso 2022/2023 presentamos o seguinte dossier co obxectivo de contextualizar as dificultades que atravesan os nenos e nenas que viven en pleno conflito armado.

Na web atoparás as propostas didácticas a realizar na aula, separadas por etapas educativas e en diferentes idiomas.

Queremos chegar aos vosos estudantes a realidade do conflito armado, ademais de concienciar e unilos a miles de estudantes que se mobilizan para dicir SI Á PAZ.

Edición:

Nieves García, Marisol Paniagua
e Sara Adrián

Arte e maquetaxe:

Germán Gullón (VALBHY)

BENVIDOS, UN CURSO MÁIS!

Grazas por unirse á marea escolar pola paz que este ano facemos posible entre todos. Este dossier, xunto coas actividades e recursos audiovisuais á vosa disposición na web axudaravos a dar un enfoque participativo e mobilizador á actividade solidaria que elixistes (Quilómetros Solidarios, Marcapáxinas pola Solidariedade, Carreira polo Dereito a ser unha nena, ou o Christmas Jumper Day).

Vivimos tempos convulsos nun contexto incerto, ao que se suma que milleiros de nenos e nenas están en zonas onde hai un conflito armado. Nas seguintes páxinas atoparedes unha visión xeral desta realidade, con datos significativos sobre a desprotección desta infancia máis vulnerable. Como afecta a súa saúde ou educación, e como se agrava para as nenas? Como afecta a guerra aos nenos, e como a onda expansiva de consecuencias directas vai moito máis alá e traspasa as fronteiras?

Save the Children naceu despois da Primeira Guerra Mundial e o noso papel, coa túa axuda, é aínda máis relevante hoxe en día. Por iso coñecerás máis sobre o noso papel nos ámbitos da educación, a nutrición e a protección a través de accións e programas realizados sobre o terreo.

A actividade solidaria que ides realizar é moi importante. Vai pousar o foco da acción nos vosos alumnos que, mobilizándose, converteranse en protagonistas dando voz aos máis vulnerables. Non podemos pensar nun mellor xeito de preparalos para formar parte dunha cidadanía global que constrúe desde o diálogo, a empatía e a paz.

**NECESITAMOS
UN MOVIMIENTO
ESCOLAR
POLA PAZ**

OS NENOS E NENAS NAS ZONAS DE GUERRA SOFREN SITUACIÓNS QUE NUNCA DEBERÍAN VIVIR

Moitos menores non coñecen máis que os bombardeos, a necesidade de fuxir e a imposibilidade de levar unha vida normal. As súas casas, escolas e parques infantís levan anos sendo campos de batalla. No mes de febreiro de 2022 estalou a guerra en Ucraína, e no mes de marzo vivimos os aniversarios dos 7 anos de conflito en Iemen e os 11 anos de guerra en Siria. Desafortunadamente, se non aparece nos medios, esquécese, por iso ímosvos dar algúns dos datos máis impactantes que debes saber:

Os datos de Ucraína son impactantes. Dous terzos dos nenos do país fuxiron das súas casas e máis de 6,6 millóns de persoas abandonaron o país. Miles de nenos permanecen atrapados baixo terra en estacións de metro, sotos de escolas e búnkers mentres continúa a violencia. Segundo o Ministerio de Educación e Ciencia de Ucraína, Save the Children advirte de que polo menos 2.400 centros educativos foron atacados desde que o conflito se intensificou o pasado 24 de febreiro. Ata 180 escolas foron totalmente destruídas, interrompendo a educación dos 7,5 millóns de nenos que vivían en Ucraína a principios de 2022. Só a metade das escolas do país abrirán este curso para que os seus alumnos poidan asistir persoalmente.

Os nenos sirios seguen vivindo en condicións catastróficas en campamentos insalubres e inseguros. Expostos a bombardeos e ataques aéreos, sofren a fame, enfermidades e desnutrición. O conflito no norte segue causando vítimas civís, o que obriga ás familias a fuxir das súas casas. En 2021, documentamos 15 ataques contra escolas do noroeste do país e en outubro morreron tres nenos e un profesor nun ataque que se dirixían á escola. En Siria, 6,5 millóns de nenos necesitan asistencia humanitaria; 2,5 millóns de nenos non van á escola e uns 800.000 menores están desnutridos.

Detrás de cada feito e de cada figura está a vida dunha vítima inocente da guerra.

**A VIDA DUNHA
NENA E UN NENO
NUN PAÍS EN
GUERRA**

OS NENOS E NENAS SON OS QUE MÁIS SOFREN OS EFECTOS DA GUERRA

En Save the Children temos coñecemento de centos de casos nos que nenos e nenas sufriron directamente os efectos da guerra: nenos e nenas que foron agredidos mentres xogaban ao fútbol, estando sentados nos pupitres dos seus colexios, nas súas camas de hospital, nas súas casas e no mercado. **Miles están sendo asasinados, mutilados, desprazados e traumatizados**, e a maioría viven con medo e ansiedade constantes.

Nun lugar onde os patios dos colexios están na liña de fogo dos francotiradores e os parques infantís se convierten en cemiterios, os nenos e nenas vanse retirando aos poucos do espazo público, xa non xogan ao aire libre nin socializan cos seus compañeiros e compañeiras. Esta situación menoscaba a súa capacidade para desenvolver a súa personalidade, está a privalos do principal mecanismo para afrontar o estrés.

Un exemplo é Ucraína, onde os ataques aéreos e explosións persistentes danaron escolas e hospitais, matando civís e dificultando o acceso dos nenos á atención sanitaria e a unha educación segura.

Mentres a violencia continúa, os nenos corren o risco de sufrir consecuencias devastadoras do trauma da perda e do desprazamento na súa vida adulta.

Cada segundo un neno convértese nun refuxiado.

A mellor forma de coñecer esta realidade é a través de historias de vida.

Layla, Yousef ou Samir son nenos e nenas refuxiados sirios que gravaron un día da súa vida:

**COMO AFECTA
A GUERRA AOS
NENOS?**

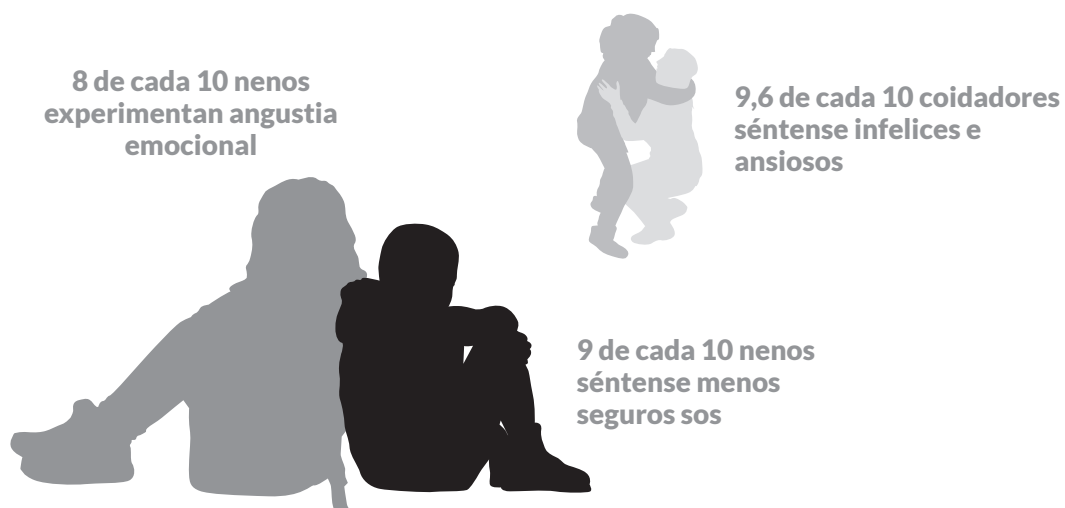
SAÚDE E NUTRICIÓN

O **acceso á auga potable** convértese nun problema vital nunha zona de conflito. Os combates destrúen as infraestruturas de saneamento, impedindo que os nenos accedan á auga potable para unha hixiene axeitada. Tampouco permite afastar enfermidades como a diarrea, un dos principais motivos de morte en nenos menores de cinco anos.

No que respecta ao acceso a alimentos nutritivos, vivir nunha zona de guerra significa que os adultos perden o seu traballo e non teñen cartos para comprar alimentos, ou que os seus prezos subiron tanto que resultan inaccesible para as economías familiares. A produción propia está comprometida e a necesaria importación ou exportación é imposible. Sen unha nutrición apropiada durante os tres primeiros anos de vida, o desenvolvemento infantil verase afectado con consecuencias irreversibles.

Que os hospitais e centros de saúde sigan funcionando nestes ámbitos é fundamental, pero non sempre é posible. Cando todos os recursos están centrados en cuestións relacionadas cos feridos en combate, o resto aprázase. A interrupción dos programas de vacinación infantil supón problemas que serían evitables cunha atención sanitaria axeitada.

A saúde mental de millóns de nenos está en risco ante unha situación de estrés continuo. Son milleiros os nenos e nenas que naceron nun país en guerra e non coñecen outra cousa, e outros que viron cambiar a súa vida dun día para outro. Tantas experiencias traumáticas, como fuxir das súas casas, vivir na clandestinidade ou sufrir situacións de vulnerabilidade, representan un punto de inflexión que require dunha atención psicolóxica inmediata. A ansiedade, os medos, os trastornos do sono e mesmo o suicidio son problemas aos que se enfrontan os nenos en zonas de conflito.

EDUCACIÓN

Aínda que a escola é un dos lugares máis seguros para un neno ou unha nena, uns 50 millóns de nenos quedan á marxe porque na guerra estes espazos convértense en obxectivos a destruír. **As oportunidades para unha educación de calidade diminúen nas zonas de conflito, máis aínda no caso das nenas, que son as primeiras en abandonar os estudos.** Se a situación continúa no tempo, fálase de xeracións “perdidas” de mozos que se atrasan na súa formación sen acceder a un posto de traballo cualificado no futuro.

Manter a educación, especialmente nas zonas máis remotas, é case imposible para un goberno debilitado. Ás veces as dificultades son extremas porque os ataques forman parte dunha estratexia directa contra a educación: buscan ocupar ou destruír centros educativos e ameazar ou atacar aos propios profesores e alumnos.

Aya ten 7 anos. O conflito en Siria estalou cando aínda era pequena e nunca puido ir á escola. Mañá é o seu primeiro día e está emocionada.

PROTECCIÓN

Cada ano millóns de nenos en todo o mundo son vítimas de violencia silenciada que adopta diferentes formas. Nas áreas de loita armada, os perigos para os nenos tradúcense no risco de violencia sexual, trata de persoas ou recrutamento para grupos armados.

Moitos nenos de ata 8 anos son secuestrados ou obrigados a unirse a grupos armados, aínda que hai casos nos que se incorporan voluntariamente a cambio de roupa, diñeiro ou protección. Outros fano pola presión de amigos ou familiares, para protexer aos seus seres queridos ou para vingarse a morte de pais e irmáns. Tanta violencia extrema provoca medo, ansiedade, depresión e inseguridade nos nenos, que necesitarán apoio psicolóxico especializado para superar os traumas.

Para as nenas, a violencia sexual ou o matrimonio forzado pon en grave risco tanto a súa saúde física como psicolóxica. A prevención garantindo espazos seguros e traballando cos gobernos para establecer mecanismos de protección é fundamental.

E ADEMÁIS...

A crise climática acelerou unha crise económica mundial que agrava as consecuencias para os nenos vítimas da guerra, afectando a miles de nenos máis aló das zonas vulnerables de conflito. *“Os que xa están atrasados, quedarán máis atrás. A perturbación climática xa está a provocar desprazamentos en todo o mundo”*, segundo o secretario xeral da ONU. As poucas precipitacións e as secas recorrentes aumentan a inseguridade alimentaria e a competencia polos recursos. No nordeste de Siria, as comunidades están a experimentar unha crecente crise de auga debido á seca, e o Sahel e o Corno de África están a experimentar a peor seca dos últimos 40 anos. **As consecuencias son especialmente devastadoras para as mulleres e nenas**, que se ven obrigadas a camiñar máis lonxe para recoller auga e, polo tanto, corren un maior risco de sufrir violencia sexual.

Estamos no medio dunha crise económica mundial onde as dificultades financeiras das familias aumentan despois da pandemia de Covid-19, a desvalorización da moeda e a escaseza de produtos básicos.

Para os países en guerra, o coronavirus trouxo consigo unha dobre crise humanitaria, engadindo desafíos aínda maiores á vida das persoas, empurrándoas a tomar medidas de supervivencia extremas. Durante 2020 e 2021 o número de migracións internacionais diminuíu, pero as guerras hoxe inverten esa tendencia. Segundo o Banco Mundial, o número de migrantes e refuxiados internacionais pode chegar aos 286 millóns en 2022.

A GUERRA ROMPE FRONTEIRAS

O conflito en Ucraína e a conseguinte crise de refuxiados en Europa agravan o contexto en moitos países. **Ademais do aumento desproporcionado do prezo do combustible e dos alimentos básicos, e da interrupción da subministración, moitos países dependen moito das importacións de Rusia e Ucraína.** 14 países de renda baixa ou media-baixa, con niveis xa elevados de fame e débeda, importan máis do 50% do seu trigo de Ucraína (Eritrea 100%, Somalia 92% e Iemen case a metade). Ademais, parte dos fondos humanitarios están a ser desviados desde emerxencias como o Sahel, Siria ou Iemen (que xa están infrafinanciados) en favor da situación europea.

Se a axuda tarda en chegar ou non chega, o número de persoas desnutridas no mundo aumentará rapidamente e faltarán tratamento contra a desnutrición aguda grave para millóns de nenos. As súas vidas están en perigo.

AXUDANDO AOS NENOS DESDE 1919

Save the Children naceu en 1919 para axudar aos nenos que foron vítimas da Primeira Guerra Mundial. Hoxe, máis de 100 anos despois, a organización segue traballando para paliar as consecuencias que os conflitos teñen na saúde, a alimentación, a educación e a protección dos menores.

Saúde e nutrición

Levamos a cabo programas de alimentación para nenos e adolescentes en campos de refuxiados, e apoiamos a entrega de alimentos en zonas de conflito. **Temos campañas de vacinación contra a hepatite**, a poliomielite e outras enfermidades facilmente evitables.

Non obstante, neste momento as consecuencias da fame e da morte non se limitan ás zonas de conflito. A guerra de Ucraína está a provocar a maior crise humanitaria dos últimos anos en zonas do Sahel e do Corno de África, e os nosos equipos traballan con programas alimentarios e estilos de vida para evitar a morte de miles de nenos por fame e desnutrición.

Educación

Destinamos gran parte dos nosos recursos para que os nenos poidan volver á escola canto antes, aínda que isto non sempre é doado. **Entendemos que a educación non só é unha ferramenta de aprendizaxe, senón que pode axudar a reconstruír a paz.** Traballamos para influír nos gobernos e na comunidade internacional, e que se comprometan a priorizar a educación e protexer as escolas para convertelas en lugares seguros e libres de violencia.

Protección

Unha parte moi importante do noso traballo é crear espazos seguros para os nenos. Neles, e a través de actividades de lecer e tempo libre, podemos observar e detectar as súas necesidades, e axudarlles a seguir levando sen medo a vida que lles corresponde de nenos.

Abrigo

As persoas que viven en campos de refuxiados teñen que afrontar con moi pouco o descenso das temperaturas, o que as fai máis vulnerables. Os nenos e nenas son os que máis sofren os duros invernos, e é entón cando repartimos mantas e roupa de abrigo. Tamén materiais básicos como kits de cociña ou de hixiene e, por suposto, tendas de campaña que aseguran o abrigo durante o frío.

Transferencias en efectivo

Con estes programas, entréganse cartos en efectivo ás familias afectadas por unha emerxencia. Deste xeito, as súas necesidades básicas e as dos seus nenos e nenas son atendidas, sempre que existan as condicións adecuadas e os mercados funcionen. Tamén se ve beneficiada a economía local, e se apodera as propias familias, xa que son elas as que deciden sobre as súas necesidades. A súa dignidade xa non se ve comprometida, posto que xa están a vivir unha situación moi difícil.

Por outra banda, as transferencias en efectivo melloran a súa resiliencia ante futuras crises, xa que lles evita contraer débedas ou que se realicen accións límite como matrimonios infantís ou reducir as racións diarias de alimento.

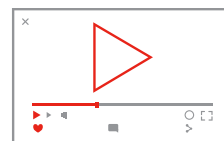

CAL É O NOSO FONDO DE EMERXENCIA?

Aínda que non saibamos cando vai ocorrer unha emerxencia, sabemos o importante que é estar preparado cando se produza. A guerra de Ucraína é un claro exemplo. En poucos días, moitas familias que levaban unha vida tranquila tiveron que fuxir das súas casas e cruzar a fronteira para sobrevivir. Se desde o principio fomos quen de responder á súa situación foi porque tiñamos fondos que nos permitían estar preparados para axudar.

Grazas ao fondo de emerxencias podemos garantir a protección e seguridade dos nenos afectados. A **través dos nosos programas de reagrupación familiar** comezamos a establecer espazos seguros onde os nenos e nenas poidan xogar con outros nenos e nos que reciban atención psicolóxica dende o primeiro momento. **Aseguramos canto antes que os nenos recuperen o acceso a dereitos básicos como a educación, a saúde, a auga e a hixiene.** En definitiva, o fondo de emerxencia permítenos salvar vidas.

Podes acceder ás actividades didácticas para traballar na aula, e máis contidos audiovisuais en savethechildren.es/recursosdidacticos-coles

POR UNHA MAREA ESCOLAR QUE BERRA SI Á PAZ

Save the Children non pode parar as guerras, pero pode axudar aos nenos que sofren conflitos a través de transferencias de efectivo para as familias, a reforma de escolas e a creación de espazos seguros para os nenos.

**Queres dar un paso máis na túa carreira
solidaria polos dereitos da infancia?
Mobilízate en: [savethechildren.es/
movilizacion-coles](https://savethechildren.es/movilizacion-coles)**

**SE TE MOVES,
O MUNDO MÓVESE**

Save the Children